

Arbetsmarknadsprogram för Flens kommun 2021-2024

Innehållsförteckning

	Sidnr
1. Inledning.....	3
2. Arbetsmarknaden.....	4
2.1 Påverkande faktorer	
2.2 Utblick	
2.3 Inblick	
3. Övergripande mål.....	8
3.1 Internationella och nationella mål	
3.2 Regionala mål	
3.3 Flens kommuns mål på övergripande nivå	
4. Flens kommun inriktning och strategier 2021-2024.....	10
4.1 Utbildning	
4.2 Arbete och ekonomisk tillväxt	
4.3 Gemensamma mål utbildning, arbete och ekonomisk tillväxt	

1. Inledning

Flens kommun står inför flera utmaningar kopplade till arbetsmarknadsområdet, däri ligger också nya möjligheter. Kommunstyrelsen har därför fått i uppdrag att under 2020 utarbeta ett arbetsmarknadsprogram för Flens kommun 2021-2024 med ett brett perspektiv på faktorer som påverkar möjligheten till arbete och egen försörjning. Arbetsmarknadsprogrammet ska, som komplement till Hållbarhetsprogram för Flens kommun 2030, ge en tydlig inriktning till kommunens nämnder och skapa en samsyn kring vilka åtaganden som behövs för att kommunkoncernen tillsammans ska uppnå de gemensamma målen för kommunens arbetsmarknadsarbete. Arbetsmarknadsprogrammet beskriver de områden Flens kommun ska prioritera åren 2021-2024 samt inriktning och strategier för att uppnå kommunens övergripande mål på området. Arbetsmarknadsprogrammet och strategisk plan är en viktig del i nämndernas och bolagens verksamhetsplanering med målet att bidra till att individer som idag står utanför arbetsmarknaden ska komma ut i egen försörjning och därmed minska arbetslösheten i kommunen.

Arbetsmarknadsprogrammet inleds med en bakgrund till arbetsmarknadsområdet, fortsätter med en utblick över perspektiv från nationell och regional nivå för att övergå i en inblick i hur det ser ut i Flens kommun. Därefter följer en beskrivning av nationella och regionala mål på arbetsmarknadsområdet samt Flens kommuns övergripande strategiska mål med inriktning och strategier för arbetsmarknadsområdet 2021-2024.

2. Arbetsmarknaden

2.1 Påverkande faktorer

Det finns en rad olika faktorer, både på individuell och strukturell nivå, som påverkar en människas möjlighet till egen försörjning som Flens kommun därför behöver ta hänsyn till i planeringen av arbetsmarknadsåtgärder.

Exempel på faktorer på individuell nivå

Exempel på faktorer på strukturell nivå

Alla faktorer kommer ej diskuteras i detta avsnitt. Faktorerna som anges ovan är exempel på vanliga faktorer men är inte heltäckande.

En av de vanligaste faktorerna som kan påverka en människas möjlighet till egen försörjning är hälsa. En god utbildning och trygg försörjning är grundläggande för en människas hälsa. Slutförd gymnasieutbildning ses idag oftast som en förutsättning för en säker etablering på arbetsmarknaden (Sveriges kommuner och regioners rapport, Öppen förskola öppnar många dörrar). Vad gäller kön så skiljer sig kvinnors och mäns arbetsmarknad åt och det finns många olika faktorer som spelar in. Kvinnor har ofta högre utbildning än män, men tjänar i genomsnitt mindre. Kvinnor arbetar i större utsträckning inom offentlig sektor och ofta deltid. En annan bidragande orsak är att kvinnor oftast är föräldralediga vilket också påverkar inkomster både på kort och lång sikt (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Forskning om kvinnor och män på arbetsmarknaden). Ytterligare en bidragande faktor är olika former av diskriminering. De vanligaste orsakerna till diskriminering på

arbetsmarknaden är kön och etnicitet, därefter kommer ålder och funktionsnedsättning (Diskrimineringsombudsmannen, Upplevelser av diskriminering).

Utrikes födda kvinnor har generellt lägre utbildningsnivå än utrikes födda män. De påbörjar ofta insatser senare än utrikes födda män och tar del av färre arbetsinriktade insatser från Arbetsförmedlingen. Dessa faktorer bidrar till att deras inträde på arbetsmarknaden försvåras (Arbetsförmedlingens rapport, Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden - kunskapsläget i korthet).

För nyanlända som ska etablera sig i arbetslivet är språkkunskaper den enskilt viktigaste faktorn. Dessvärre finns en stor okunskap hos arbetsgivare i deras syn på utrikes föddas utbildning och tidigare arbetslivserfarenhet. Ett flertal studier visar även på betydelsen av nätverk. Utrikes födda har ett mindre utvecklat nätverk än inrikes födda vilket försvårar inträdet på arbetsmarknaden (Arbetsförmedlingens rapport, Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden - kunskapsläget i korthet).

Sammanfattningsvis kan sägas att den typ av faktorer som diskuteras ovan kan påverka och förstärka varandra, vilket kan leda till en ännu mer utsatt situation på arbetsmarknaden.

2.2 Utblick

I Arbetsförmedlingens prognos för åren 2019 - 2021 bedöms den ekonomiska tillväxten dämpas allt mer framöver, både globalt och nationellt. Hela den globala ekonomin befinner sig i en avmattningsfas och utsikterna är fortsatt osäkra (Arbetsförmedlingens prognos, Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2019 - prognos för arbetsmarknaden 2019-2021). Stor risk finns att den globala tillväxten bromsas in snabbare än förväntat på grund av flera olika faktorer, däribland coronapandemin. Utsikterna är därmed mer osäkra än någonsin tidigare. Varsel och konkurser ökar och bedöms fortsätta öka framöver med en stigande arbetslöshet som följd. Återhämtningen bedöms pågå under flera år framöver och de fallande skatteintäkterna förväntas leda till stora underskott i de offentliga finanserna (Regeringens vårbudget 2020). Samtidigt som en viss fortsatt efterfrågan på arbetskraft kan komma att finnas. Kanske främst inom vård- och omsorgsyрken. Utrikes födda väntas då stå för hela ökningen av antal sysselsatta totalt sett.

Främst bland personer med kort utbildningsnivå eller i övrigt svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden såsom personer som saknar gymnasieutbildning, personer födda utanför Europa, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och personer 55 år eller äldre förväntas drabbas negativt av höjd arbetslöshet. En hög andel ungdomar förväntas även fortsättningsvis gå ut grundskola och gymnasieskola med icke godkända betyg.

Kommuner har under de senaste åren generellt ökat sin arbetsmarknadspolitiska verksamhet (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, rapport Etablering efter etableringsinsatser). Detta trots att staten fortsatt haft huvudansvaret. Fyra utmaningar som Arbetsförmedlingen lyfter fram i sin prognos och som kommunen bör beakta i planeringen är:

Fyra utmaningar på arbetsmarknaden

Sörmland är en av de regioner som de senaste tio åren haft en av landets högsta andel långtidsarbetslösa invånare. I Flens kommun har arbetslösheten legat på mellan 10-12% under samma period (Kolada jämföraren, kommunal arbetsmarknadsstatistik). Sedan april 2020 har den stigit ytterligare till följd av coronapandemin (Arbetsförmedlingens statistik 2020). För regionen handlar det främsta tillväxthindret för näringslivet om brist på tillgång på arbetskraft med rätt kompetens. Matchning av utbud och efterfrågan kommer bli viktiga frågor framöver. För att möta arbetslivets kompetensbehov behöver Sörmlands arbetskraftsutbud öka. I länet står utrikes födda för den största arbetskraftsreserven. Utbildningssystemet behöver ligga i linje med det arbetsmarknaden efterfrågar. En större insikt hos arbetsgivare behöver skapas för att de ska ha möjlighet att bredda sin rekryteringsbas (Region Sörmland, Sörmlandsstrategins mål och prioriteringar).

2.3 Inblick

Flens kommun följer generellt sett de mönster man ser både nationellt och regionalt. Kommunen står inför en rad olika utmaningar inom flera områden kopplade till det övergripande arbetsmarknadsområdet. Konsekvenserna av coronapandemin på lokal nivå går ännu inte att överblicka, högst sannolikt kommer förutsättningarna för att nå höjd sysselsättningsnivå påverkas negativt. Samtidigt behöver kommunen bli bättre på att ta tillvara på de möjligheter som faktiskt finns.

Sedan början på 2000-talet har Flens kommun tillhört en av de kommuner med störst andel arbetslösa sett till riket som helhet. I kommunen finns en stor grupp lågutbildade bland den vuxna befolkningen, det vill säga personer utan gymnasieutbildning. I jämförelse med andra kommuner med samma socioekonomi som Flens kommun ligger vi dock på liknande nivå. I kombination med en stor grupp lågutbildade har kommunen dessutom en låg andel av den vuxna befolkningen med eftergymnasial utbildning. Här ligger Flens kommun väldigt lågt jämfört med riket på helheten. Man ser också större skillnader jämfört med kommuner med samma socioekonomi som Flens kommun (Kolada jämföraren, kommunal arbetsmarknadsstatistik).

Andel elever i kommunen, oavsett skolform och skola, som går ut årskurs 9 med godkända betyg i alla ämnen har under de senaste tio åren varit bland den lägsta i landet. I jämförelse

med andra kommuner med samma förutsättningar kring grundskola ligger Flens kommun lågt. Andel elever som tar examen i Flens kommuns kommunala gymnasieskola är även den bland den lägsta i landet. I jämförelse med andra kommuner med samma förutsättningar kring gymnasieskola ligger Flens kommun lägst. En av orsakerna till ovanstående hänger samman med föräldrarnas utbildningsbakgrund. Statistik visar att Flens kommun har en låg andel föräldrar till elever både i kommunal grundskola och kommunal gymnasieskola med ingen eftergymnasial utbildning. Flens kommun har dessutom en ökande andel elever som väljer gymnasieskola på annan ort samt en ökande andel elever som inte fullföljer sin gymnasieutbildning. Kommunen har en utmaning i att få kontakt med de ungdomar som idag hoppar av gymnasiet och övergår till kommunens aktivitetsansvar för ungdomar (Kolada jämföraren, kommunal statistik grund- och gymnasieskola).

Flens kommun har en hög andel invånare som deltar i komvux och svenska för invandrare, sfi, sett till riket som helhet (Kolada jämföraren, kommunal statistik gymnasieskola). För de elever som läser sfi och har en kort eller ingen studiebakgrund alls tar studierna längre än för de elever med studievana och akademisk bakgrund. Av de med kort eller ingen studiebakgrund är det generellt sett få som klarar av att avsluta sfi med godkända betyg. Det i sin tur betyder att eleverna också kommer att ha svårt att ta till sig och klara högre studier, såsom exempelvis grundläggande gymnasienivå.

Vad gäller ekonomiskt bistånd har Flens kommun sedan flertalet år tillbaka haft en betydande andel, 35-40 %, biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd (10-12 månader under ett år), men sticker samtidigt inte ut jämfört med riket på helheten och inte heller i jämförelse med andra kommuner i länet. Däremot i jämförelse med andra kommuner med samma socioekonomi. Flens kommun har en hög andel hushåll som erhåller ekonomiskt bistånd där barn ingår. En stor andel av alla de som erhåller ekonomiskt bistånd i Flens kommun har en låg utbildningsbakgrund. I Flens kommun är dessutom kostnaderna för utbetald ekonomiskt bistånd höga i jämförelse med både riket som helhet, andra kommuner med samma socioekonomi och andra kommuner med samma förutsättningar kring individ- och familjeomsorg (Kolada jämföraren, individ- och familjeomsorg och Socialstyrelsens öppna jämförelser 2019, ekonomiskt bistånd resultat registerdata).

Ytterligaren en viktig målgrupp i sammanhanget är individer med funktionsnedsättning och/eller psykisk ohälsa. Denna grupp har historiskt sett haft svårt att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. I målgruppen finns potential för fler att nå ut i arbete utanför kommunens verksamheter, individerna blir dock oftast kvar i biståndsbeviljade insatser som daglig verksamhet eller sysselsättning inom Flens kommun.

De senaste åren har Flens kommun stadigt klättrat i rankingen vad gäller företagsklimat. Näringslivet i Flen är mycket diversifierat med många små företag, några få större men få medelstora företag. Framträdande branscher är jordbruk, lantbruk och mekanisk industri. En annan stark bransch är företag inom besöksnäringen. Branscher som behöver utvecklas i kommunen är tjänsteföretag, vi har filialer till dessa i kommunen men hemvist är i våra större städer. Nyföretagandet har ökat de senaste åren, framförallt bland utrikes födda medborgare.

3. Övergripande mål

3.1 Internationella och nationella mål

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 som innehåller 17 globala mål för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Agenda 2030 beskriver vad världens länder ska arbeta med för att säkerställa en hållbar framtid. Det handlar bland annat om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, god utbildning för alla, minskad ojämlikhet med mera (Förenta nationerna, Globala målen).

På nationell nivå är målet för arbetsmarknadspolitiken att de insatser som planeras ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad (Regeringskansliet, mål för arbetsmarknad). Syftet är att alla människor som kan ska ha möjlighet att vara en del av arbetslivet samt att skapa trygghet och möjliggöra omställning på arbetsmarknaden (Regeringskansliet, arbetsmarknad).

3.2 Regionala mål

I Sörmlandsstrategin framgår att målet är social hållbarhet. Detta innebär ett samhälle där människor lever jämställt och jämlikt och där alla människors grundläggande behov tillgodoses och de mänskliga rättigheterna säkerställs. Vidare att alla människor är inkluderade oavsett kön, utbildnings- och inkomstnivå, social status, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, bostadsort, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och uttryck, ålder eller funktionsnedsättning. Dessutom ett samhälle som utformas utifrån de grupper som har störst behov.

Ett av de två beslutade prioriteringarna för det regionala långsiktiga utvecklingsarbetet är en växande arbetsmarknad, där efterfrågan på kompetens och utbud av arbetskraft med olika utbildningsbakgrunder och erfarenheter kan mötas (Region Sörmland, Sörmlandsstrategins mål och prioriteringar).

3.3 Flens kommuns mål på övergripande nivå

Utifrån Agenda 2030 har Flens kommun arbetat fram ett hållbarhetsprogram som är ett övergripande styrdokument med målbilder till år 2030 inom de 17 globala målområdena. Hållbarhetsprogram för Flens kommun 2030 sätter riktningen för alla nya styrdokument som tas fram i kommunen samt ramarna för kommunens strategiska plan. Förverkligandet av arbetsmarknadsprogrammet bidrar till uppfyllandet av flera målbilder i hållbarhetsprogrammet, så som Ingen fattigdom, God hälsa och välbefinnande, God utbildning för alla, Jämställdhet, Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Ingen ojämlikhet samt Hållbara städer.

I kommunens strategiska plan finns fyra långsiktiga mål för kommunens arbete framledes. Två av de fyra strategiska områdena är:

- Hög sysselsättning och ett mångsidigt näringsliv.

“Företagsklimatet i kommunen har förbättrats och ett arbete pågår för fler företagsetableringar. I kommunen finns fler individer med egen försörjning och därmed har arbetslösheten också minskat, framförallt avseende ungdomar och utrikes födda. Det finns ett systematiskt samarbete med Arbetsförmedlingen. Allt arbete bidrar till att nå de långsiktiga målen i Flens kommuns hållbarhetsprogram.”

- Höjd utbildningsnivå och livslångt lärande.

“I Flens kommun erbjuds alla elever skolverksamhet av god kvalitet. Fler elever uppnår gymnasieexamen och är behöriga till högskola. Förutsättningar finns för att höja utbildningsnivån för vuxna. Det finns ett systematiskt samarbete mellan näringsliv och skola. Fler lärare och fritidspedagoger har lärarlegitimation och fler lärare har förskollärlärolegitimation. Fler elever har goda kunskaper och färdigheter för att nå egen försörjning. Flens kommuns gymnasieskola ses som ett allt mer attraktivt skolalternativ. Samarbeten har påbörjats med folkhögskola, högskola och universitet för att stärka utbildningen ytterligare. Det finns ett systematiskt samarbete med Arbetsförmedlingen. Allt arbete bidrar till att nå de långsiktiga målen i Flens kommuns hållbarhetsprogram.”

I kommunens översiktsplan, som är en vägvisare vilken anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen, följer ett antal mål som går att knyta till arbetsmarknadsområdet. Både vad gäller kommunikationer, näringsliv, arbetsmarknad och utbildning. Utöver dessa ovanstående uppräknade program och planer finns andra strategiska dokument att ta i beaktande vid planering av aktiviteter och insatser, såsom näringslivsstrategin, riktlinjen för strategisk kompetensförsörjning och lika behandlingsplan för Flens kommun.

4. Flens kommuns inriktning och strategier för 2021-2024

De inriktningar och strategier som formuleras i arbetsmarknadsprogram för Flens kommun 2021-2024 är särskilt framtagna i syfte att ge en riktning till nämndernas arbete med arbetsmarknadsfrågor. Det övergripande målet med arbetsmarknadsprogrammet är således att bidra till hög sysselsättning och ett mångsidigt näringsliv samt höjd utbildningsnivå och livslångt lärande.

Att vi samverkar i högre utsträckning, förändrar våra arbetssätt, gör rätt insatser i rätt tid och till viss del ökar volymen av insatser kommer bli avgörande för att bryta den negativa utveckling som sker. För att kunna uppnå kommunens strategiska mål är det av stor vikt att en gemensam och tydlig inriktning för arbetsmarknadsinsatser utformas. De insatser som genomförs avgör kommunens förutsättningar att lyckas med matchningen på arbetsmarknaden såväl som den hållbara ekonomiska tillväxten lokalt och regionalt. Jämställdhets- och jämlikhetsaspekten är en given utgångspunkt för prioriteringar av insatser då kommunen tar ett ansvar för att skapa lika förutsättningar för egen försörjning. Utifrån principen om medborgarfokus tar vi vara på våra invånares upplevelser och kunskaper för att skapa arbetsmarknadsinsatser utefter deras förutsättningar och behov.

För att uppnå de strategiska målen krävs samverkan i olika former, alla nämnder och bolag har därmed ett ansvar att utifrån bästa förmåga bidra till detta. Extern samverkan bör säkerställas med aktörer såsom Arbetsförmedlingen, Region Sörmland, lokala branschorganisationer, fackliga organisationer inom Cesam, säten för högre utbildning, civilsamhällets organisationer och Flens grannkommuner.

4.1 Inriktning utbildning

4.1.1

Genom god samverkan kan vi 2024 erbjuda fler typer av anpassade insatser som underlättar för vuxna elever att klara sina studier vilket ökar möjligheten till egen försörjning.

Strategi 2021-2024

Vi identifierar och prioriterar vilka typer av anpassade insatser som bör erbjudas inom kommunens verksamheter för att fler elever ska lyckas i sina studier och på sikt nå egen försörjning. Den kompetens som finns i kommunen samlas för att utforma anpassade insatser i samverkan med såväl interna som externa aktörer. I samarbete med externa aktörer erbjuder vi flera olika former av anpassade insatser som är kopplade till behoven på arbetsmarknaden. Vi följer upp och utvärderar insatser och implementerar de insatser som visar sig ge goda resultat på individ-, grupp- och samhällsnivå i ordinarie verksamhet.

4.1.2

Med utgångspunkt i det livslånga lärandet kan vi 2024 se att elevers möjligheter att klara sina studier har förbättrats och de har god kännedom om förutsättningarna på arbetsmarknaden inför sitt val av studie- och yrkesbana.

Strategi 2021-2024

Till år 2024 har den interna samverkan stärkts så att fler elever har information om villkoren på arbetsmarknaden. Kommunen arbetar aktivt med att underlätta elevers kontakter med olika lärosäten och arbetsmarknaden.

4.2 Inriktning arbete och ekonomisk tillväxt

4.2.1

Till år 2024 har samverkan mellan kommun och näringsliv stärkts så att fler kommer i arbete i Flens kommun.

Strategi 2021-2024

Med stöd av näringslivsstrategin växlar vi upp samarbetet med näringslivet när det gäller arbetsplatsförlagd utbildning, praktik och riktade kompetens- och utbildningssatsningar. Våra samarbeten syftar till att försöka tillgodose gemensamma behov i relation till utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden.

4.2.2

Genom god samverkan kan vi 2024 erbjuda fler typer av anpassade insatser som underlättar individens möjligheter att nå egen försörjning alternativt rätt form av sysselsättning.

Strategi 2021-2024

Utbudet av arbetsmarknadsinsatser anpassas utifrån behov hos individerna i kombination med de behov som finns på arbetsmarknaden. Vi samverkar med externa aktörer för att stärka arbetet med arbetsmarknadsfrågor inom kommunen. Våra verksamheter organiseras på ett sådant sätt att vi i mesta möjliga mån samlar den kompetens som gynnar de arbetssökandes väg mot egen försörjning på bästa sätt.

4.3 Gemensam inriktning utbildning, arbete och ekonomisk tillväxt

4.3.1

Till år 2024 har Flens kommun tillsammans med Arbetsförmedlingen, de lokala branschorganisationerna, säten för högre utbildning och civilsamhällets organisationer en samsyn kring hur vi tillsammans arbetar med en gemensam och tydlig inriktning för utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser.

Strategi 2020-2024

Vi arbetar förvaltningsövergripande och i samverkan med externa parter för att hitta former för ett ökat samarbete internt och externt kring utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser. Tillsammans prövar och utvärderar vi formerna för hur samverkan ska fungera i kommunens arbetsmarknadsarbete. Vi säkerställer att kommunens sätt att arbeta med arbetsmarknadsfrågor är väl känt såväl inom organisationen som mot andra externa aktörer.

4.3.2

Till år 2024 finns en ökad kompetens inom organisationens operativa delar för att säkerställa att vårt sätt att arbeta med arbetsmarknadsfrågor bidrar till en positiv effekt på studieresultat och ökad egen försörjning.

Strategi 2021-2024

Genom att arbeta strategiskt med kompetensförsörjning identifierar vi möjligheter att lyckas rekrytera ett ökat antal undervisande personal med behörighet inom förskola, skola och vuxenutbildning. Vi arbetar aktivt med att vara en attraktiv arbetsgivare för nya medarbetare och för studenter för att kunna rekrytera den kompetens vi behöver.

4.3.3

Till år 2024 har kommunikationer inom och utanför regionen utvecklats och därmed finns möjlighet för fler att nå en större arbetsmarknad och ett bredare utbud av studier inom arbetsmarknadsregionen.

Strategi 2021-2024

Förbättrade kommunikationer kräver att kommunen bedriver aktivt och strategiskt arbete i nationella och regionala forum där övergripande infrastruktur planeras och beslutas. I allt arbete där vi kan påverka infrastrukturen och utvecklingen av ett hållbart resande ska arbetsmarknadsfrågor vara i fokus.